داگیرکردنی هەولێر لە لایەن یەکێتیی نیشتمانی کوردستانەوە، هەر وەک داگیرکردنی کوێت لە لایەن عێراقەوە دێتە بەر چاوم. وای بۆ دەچم ئەم سەرکەوتنە کاتییەی ی. ن. ک بە شکستێکی مێژوویی دوایی بێ، هەر وەک چۆن عێراق سەرەتا سەرکەوتنی بە دەست هێنا و دواتر بە جۆرێ شکستی خوارد، کە مەحاڵە بگەڕێتەوە دۆخی جارانی.
ناتوانم بڵێم ڕەوتاری چەکدارانی یەکێتی لە شاری هەولێردا، لە هەڵسوکەوتی بەعسییەکان دەچێ لە سەروەختی ئەنفالدا. نەء لەو ناچێ، هەندێ جار تەواو وەک ئەوە. یەکێتی ئەوەی سەلماند، دەبوو ڕێکخراوێک بووایە سەر بە حیزبی دایک، مەبەستم بەعسە. سەیرە تا ئێستا یەکیان نەگرتووە.
داگیرکردنی هەولێر لایەنێکی گەشی تێدایە: خەڵکی هەولێر لە نزیکەوە بە کرۆکی یەکێتی ئاشنا بوو. ئەگەر جەماوەری هەولێر بتوانن وەک چۆن بەعسیان شاربەدەر کرد، ئاوایش یەکێتی وەدەرنێن، زەحمەتە ی. ن. ک ڕێی بکەوێتەوە هەولێر، یان کە گەڕایەوە هەر هێندەی گەڕانەوەی بەعس، پێشوازیی لێ دەکرێ.
چونکە پێشمەرگەکانی یەکێتی هەر خەریکی دزی، تالانی، کوشتوبڕ و فڕاندنن، لە ناو خەڵکدا بە حەرەس قەومی ناوبانگیان ڕۆییوە. لە بیرت دێ کاتی خۆی کتێبێ بە ناوی ‹المنحرفون›ەوە لەمەڕ ڕەوتاری حەرەس قەومییەکان دەرچوو، ئاخۆ لە داهاتوودا چەند کتێب بە هەمان ناوەڕۆکەوە لەسەر نەوەی نوێی هەڵۆ سوورەکانی قەندیل دەربچێ؟
فیلمێکی ڕووسی هەبوو، کارێکی بەناوبانگی ئەزنیشتێن بوو، ناوی زرێپۆش پوتێمکین بوو، یەکێتی کۆنە زرێپۆشێکی لەوەی هەیە، ‹کە دڵنیام ئەگەر پۆلیسی هاتوچۆ هەبێ، نە لەپشکنیندا دەردەچێ و نە مۆڵەتی ساڵانەی بۆ نوێ دەکرێتەوە،› بەو زرێپۆشە ژەنگنەوە، هێرش بکاتە سەر هەر شوێنێ، دەیگرێ، هەر بەوە ‹نەخۆشخانەی ڕزگاری›یشی ڕزگار کرد. ئەو کۆنە زرێپۆشە چۆن هێندە چالاکە؟ نهێنییەکە هیچ کەس پەی پێ نابا، وەلێ بەوەدا پەڕۆی سەوزی پێوەیە و لە شەخسە پەڕۆینەیەکی گەڕۆک دەچێ، دەشێ شوفێرەکەی هەڵگری گیانی خاوێنی پیاوچاکێک بێ.
شێرکۆ بێکەس وا باسی قارەمانی شیعرەکانی دەکات، ‹بە تایبەتی ئەوانەی سەر بە یەکێتین،› وەک باسی دڕندەی جەنگەڵ بکات. چەکدارانی یەکێتی، لە هەولێر شێرکۆیان بە درۆ خستەوە، ئاخر دڕندە لەو چەکدارانە دلۆڤانترە.
هەتا باسی شەڕ لە گۆڕێدا نەبوو، نەوشیروان مستەفا لە لەندەن، سەبارەت بە

KOÇER www.dengekurd.com

کۆمارەکەی قازی محەمەد، خەریکی نووسینی کتێب بوو. هەر کە زانی زەمینەی شەڕ لەبارە، گەڕایەوە. وای بۆ دەچم هەر کە بەشەڕهاتووان پێک هاتنەوە، بگەڕێتەوە بۆ لەندەن و کتێبێ دەربارەی مەملەکەتەکەی شێخ مەحموود بنووسێ.*
ئاخۆ پێش کۆسرەت هیچ سەرەکوەزیرانێ ماڵی ئەندامانی وەزارەتەکەی خۆی تالآن کردبێ؟ سەرەکوەزیران هەیە دەستی بەسەر شتومەکی ئەو پەرلەمانتارانەیشدا گرتبێ، کە متمانەیان پێ بەخشیبێ!
بێ گومانم نەفیر عامەکەی مام جەلالت بیستووە. خەڵکی دەپرسن: ئەرێ بە ڕاست ئەو سەرکردە مێژووییە، دوای کیمیاباران، ئەنفال، یان دوای کۆڕەوەکە و گەڕانەوەی بەعس، بۆچی جاڕی نەفیر عامی نەدا؟
بیست ساڵە مام جەلال دەیەوێ تۆڵەی ئەو گۆڵە مێژووییە بکاتەوە، کە بارزانی لە یازدەی ئاداری ١٩٧٠دا لێی کرد. بریا گەمەی سیاسەتیش وەک یاریی تۆپێ پێ بووایە، دوای سەعات و نیوێک، دەرکەوتبا، کام لا دۆڕاوە.
جاران پاسۆک بە جنێوفرۆش ناوی دەرکردبوو. ئەگەرچی پاسۆک سەریان کردەوە بە قاوغی پارتیدا، کەچی ژمارەی جنێوفرۆش لە ناو ڕیزە پتەوەکانی یەکێتیدا ڕوو لە هەورازە. لەم ڕۆژانەدا ڕادیۆی یەکێتی لە بواری جنێو داهێناندا پاسۆکی وا بەزاند، مەگەر کەوەکەی فەرەج وەها بەزێنرابێ.
یەکێتی لە ڕابردوودا بە ئێرانی سەلماند، ئەم خزمەتکارێکی بەوەفاترە لە پارتی. پێ دەچێ سەرقاڵی ئەوە بێ، هەمان بەڵگە بداتە دەست تورکیایش. ئای ئەگەر تورکیا یەکێتی بە خزمەتکاری پلەی یەک ڕابگرێ، ئەوسا مەگەر خوا خۆی بزانێ حاڵی پ. ک. ک چەند شڕ دەبێ! یەکێتی یان خزمەتی داگیرکەر ناکا، یان کە کردی، بە گوێزێک گرەو لە هەموو قەزوانخۆرەکان دەباتەوە.
لە کوردستان برسێتی و ترس دوو هاندەری چاکن، بۆ ئەوەی خەڵکی لە ناو لایەنە بەشەڕچووەکاندا خۆیان ببیننەوە. ئەوە سەیرە لە ئەورووپایش کەسانی وا هەبن، لایەنی شەڕخوازان بگرن. لە وڵاتانی پێشکەوتوو، خەڵکی بۆیە تێکەڵی سیاسەت دەبن، تا لە ڕێی لایەنێکەوە بۆ جوانتر کردنی ژیان کۆشش بکەن، لە کوردستان ئەوی سەر بە لایەنی دەسەڵاتدار نەبێ، نان نییە بیخوا. لای ئێمە حیزبایەتی: پیشەیە، کاسبییە، بازرگانییە. دوو مانگە هەر حیزبی و چەکدار مووچەیان وەرگرتووە، دەنا کرێکار و کارمەند، هەر بە ئۆکسجین دەژین.
لە سەردەمی بەعسدا ئەوی بەشداری قادسییەی سەدامی نەکردبا، ڕژێم هیچ داخوازییەکی بۆ جێبەجێ نەدەکرد. ئێستایش هەرچی لە قادسییەی جەلالدا چالاکی نەنواندبێ، ڕێی بکەوێتە هەر دەزگایەکی ژێر کۆنترۆڵی یەکێتی، ئیشی ناڕوا.
یەکێ لە سەرئەنجامەکانی ‹ام المعارک› ڕابوونی خەڵکی خوارووی عێراق و

KOÇER www.dengekurd.com

کوردستان بوو، بە ڕووی ڕژێمدا، بریا دوای ئەم ‹ام الگمارگ›ەیش** خەڵکی کوردستان ڕادەبوونەوە و ناڵێم کوردستانێکی ئازاد و بێ چەوساندنەوە، ئەوەیان دووره، وڵاتێکی بێ چەکداری پارتی و یەکێتییان دادەمەزراند.

دەزانی جیاوازی نێوان کەو و پێشمەرگە کە هەردووکیان شەیدای چیان، چییە؟ کەو لە شاخ ئازادە و لە شاردا خەڵکی لە قەفەزدا بەندی دەکەن، بەڵام پێشمەرگە کە دێتە شارەوە، خەڵکی بەند دەکا. خۆزگە وەک چۆن ماسی دوور لە ئاو ناژی، چەکداریش دوور لە شاخ نەژیابا.

1995. 01. 22

* جێی سەرنجە هەندێ لە کتێبەکانی نەوشیروان مستەفا تەئلیف نین، تەجمیعن.

** ام المعارک: شەڕی دووەمی کەنداو. ام الگمارگ: هێمایە بۆ خاڵی گومرگی ئیبراهیم خەلیل. ‹غسان الامام›

KOÇER www.dengekurd.com